

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO.

VIRGINI DEIPARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA,

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS

manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis octava

Aprilis, anni M. DCC. XXXIV.

M. ANDREA - JOSEPHO SERON,

Consiliario Medico Regis ordinario in re tormentariâ,

Doctore Medico, Præside. *autore.*

An Cancro Mammarum, Sælis?

I.

IN hominis fabricâ, munificentia summa & maxima sapientia, Stupet ille, cui l'ordo & partium symmetria noscitur. Solidorum & fluidorum motus reciproci, inter utraque æquilibrium, quibus stat vita & perennatur, Creatorem nunciant. Hominem condidit Deus, eum in duos, marem nempe & feminam, distinxit sexus, suam cuique distribuit temperamentum: huic debile & infirmum, illi validum & generosum: uni robur, constantiam & fortitudinem impertit: alteri lepores, gratias & venustatem affudit, ut viro sociata complaceret, lubentiusque propaganda speciei opus suscipere uterque, & strictiore facto animorum amicitiaque nexu, mulieris ægritudines frequentes nimium, indulgentius, commiseratiusque toleraret vir. Nec ægritudinum multiplicitas gratis flecta; morborum ilias offendit mulieres. Accedente enim tempore quo viro maturæ breviter futuræ, nondumque eruptis catamenii, decolores ut plurimum, cibos respuunt, lassitudinibus & anxietatibus fractæ, membra vix movere compotes, capite, brachiis, abdomine; lumbis & cruribus dolentes, anhelosæ nec lubenter spiritum ducentes, cœtus fastidiunt; tristes & morosæ conspiciuntur, cor ipsis moleste palpat, & terrore quodam percussæ à vivis eripi reformidant. Consistente verò ætate, fluentibusque ex naturæ voto mensibus, recta viget valetudo, quæ tamen, victimæ quotiescunque mactandæ seu fluxuri sanguinis apparent prodromi, aliquantulum dejicitur. Majores tumultus movent menses, si uberius parcissive fluant. At eorum minutio, sufflaminatio, potius gravissimos parit morbos, quos inter non acutos enumeræ, sed chronicos, quales sunt cachexiæ, hydropes, phthises, motus convulsivi vaporum nomine insigniti, quos jure diceres Epilepticos, ni Epilepsia peculiari caractere discerneretur: omnes ex eadem derivantur causâ, catameniorum nempe suppressione, quorum ut pallidorum colorum sunt sequela, sic eorum præludium pallidi colores; quot ex hac scaturiginè tanquam ex pandoræ pixide enascuntur, percipis mala; nec sola, sua importat graviditas: quæ secum fert gaudia, amatore temperantur; multis incommodis perturbantur; etenim primis gestationis mensibus accidunt cibi fastidium, pica, nausea & vomitus, ventris tor-

A

mina & dolores, alvi fluxus, dentium dolor, cephalalgia, vertigo: mediis verò temporibus tussis, hypothyria, vigilia, dolor lumborum atque coccydici & hæmorrhagia contingunt; ultimis tandem graviditatis mensibus, insiliunt urinæ suppressio, alvi durities, tænesmus, venarum in cruribus & coxis distensio, crurum inflatio & tumor, silluræ ventris, aquæ ex utero effusio. Inter parturiendum vehementioribus jactatur doloribus mulier; ad animum quandoque rumpitur, vulva; labitur uterus; prociðit anus. Editio in lucem infante lata mater, ob fecunditatem sibi plaùdit: partus difficultatem laboremque oblita, jamque evitatà charybdi, in syllam incidit. Secundinis namquè lochiisve retentis inflammatur uterus totumque abdomen, & intumescit magis & tenditur, dolores torminaque increbescunt. Febres ardentes & putridæ cum urgentioribus accenduntur symptomatibus. Aliàs uterì hæmorrhagiæ non facile sistendæ, alvi fluxus, dysenteria, nonnunquam vigilia; raro Mania & rariùs Epilepsia, partum sequuntur. In magno discrimine versatur vita. Summo sic pretio redimit mulier, quibus datur corporis beneficia. Multatur quoque aliter: mamma; in ornamentum, ad utilitatem concessæ sups patiuntur affectus. Illa duo hæmisphæria, carnosa, in thoracis externâ & mediâ parte collocantur: ad sterni latera pubescentibus protuberant inestipuit puellis, in vitis verò solum obæsis valdè, inflantur: in suis ductibus quodam modo elaboratur & præparatur lac: ulteriore tantum differt divisione à chylo: dotibus, qualitatibus & saporibus assumptorum nondum exutum, mirâ velocitate deferretur ad mammas, quæ statim à pastu, aut paulo post turgescunt: quibus funditur lac tubulis, in spiram ductis, aut tenni sphinctere arctatis cohibetur, & ni vis aliqua accedat externa, non foras prorumpit in nutrimentum tenelluli infantis fluxurum: ubertate suâ & utilitate matres reddit beatas; at malorum bene multorum fons, mamma; sæpius etenim menstruorum tempore turgentes dolent, dolorque acutior si debita & convenienti copiâ non fluat, coerceturve ille periodicus fluxus; Erysipelatibus, Inflammationibus, Abscessibus, & Scirrhis intentantur: frequentiores ramen illæ passionés in puerperis ex digressa perversitate, lochiis potissimum, aliisve evacuationibus sufflamminatis; ad mammas quantitate nimia delatum lac, ibique retentorum miscelâ accescens, grumescit, tubulos galaetophoros, affectus producturum enumeratos, inficit. Turgentibus mammis, sed nondum factionem expertis, acutissimum puerperæ experiuntur dolorem, unoque levantur exitu lactis: cujus copiâ oppressæ mamma; inferunt molestiam non sedandam, ni arte foras prorumpat. Tubulo etiam fugitur papilla, applicaturve cucurbitula ad eam intus demissam extis evocandam; huicque: ulcusecula surgunt pro variâ indole magis timenda: quæ omnia puerperam torquent. Sollicitæ prolis servandæ matris, papillæ inascentes pili, curas augent. At deturpatis Cancro mammis, quantum incurunt periculum mulieres? Chirurgicum omnem apparatus respuunt & ejus meminisse horrent, attamen ferro pavida mulier, ferro objicitur, ubi non alia profigandæ labis lethiferæ via.

CANCER Græcis *Κάρκινος*, *Καρκίνος*, & *Καρκινώμα*. à Cancro pisce nomen adeptus est, tum ratione figuræ, subniger enim Cancro marini ad instar, tum quia ejus animalis more; pedibus quasi, & brachiis pertinaciter hæret parti defixus: tumor est rotundus, inæqualis, cinericei coloris, lividi, aut subnigri, magnas & eminentes circumquaque habens venas, dolore, caloreque gravis, aspectu tæter & horribilis. In omnibus ferè totius corporis orti consuevit partibus, penitioribus etiam, glandulosis potissimum, mulierum frequentius mammas, & de illo nunc agitur; cicicis magnitudinem æquat per initia, exiguus, ro-

3

tundus, & ni prematur, obscuro dolore stipatus, fervet in meditullio; minus tamen non ulceratus quam ulceratus: aliqua quasi puncta sentiuntur; venæ in ambitu turgidæ: delitescunt aliquando, cum in profundo latitat: tempore interposito crescit gradatim; modò fabam, modò nucem juglandem aut aliquid majus mole æquiparat: colore nigrior est inflammatorio tumore, citrà tantam caliditatem, & ideo ab inflammatione seu phlegmone discriminatur; ab apostemate vero suppurante, renitentia: tangentibus enim durissimus, insipientibus mollis licet appareat. Dolore vacat scirrhus, pungentem inducit Cancer dolorem; latè se expandit ille dolor, ad claviculam usquè & scapulas sæpè pertingit, & malignas sub alis inflammationes nonnunquam excitat per consensum. Differt quoquè Scirrhus à Cancro: hic enim citò augetur, ille sensim sine sensu & perversè tractatus, sicut phlegmone, in Cancrum degenerat nonnunquam, & tunc ex indolente scirrho, dolorem & molestiam facescit; Cancer aliundè ex se incipit plerumquè, Scirrhus verò alias ut plurimùm sequitur ægitudines. Cancrum nonnulli nominant spurium Scirrhum seu nothum: ipsi variz denominationes datæ pro variis quas inficit partibus; si enim nares, polypus: si faciem, noli me tangere: si partem corporis mediam, cingulum: si totum corpus, Elephas vocitatur; quidam singularem elephantiasim dixerunt quemlibet cancerum. Ad cancerosam dispositionem plurima referuntur phagedæna & cacoëthea ulcera. Cancri oculi & aperti trita distinctio. Non apud omnes idem sonant voces: quidam etenim per apertos Cancros, exterius advenientes; per oculos, interius latitantes intelligi volunt, quidam verò apertorum nomine ulceratos, oculorum, non ulceratos comprehendunt; invaluit etiam oculum & manifestum, siccum & humidum appellare Cancrum. Interni & externi, ulcerati & non ulcerati Cancri rectior nobis visa est divisio. Ante pubertatem nisi congenitum insit vitium, non orditur Cancer; ita ipsius obscura sunt rudimenta, ut vix peritissimis Medicis, exercitatisimisque Chirurgis queat internosci; præceptum augmentum suscipit, longè latèque serpit; vicinas non solum partes exedit, longinquas etiam intemat: dolores & cruciatus exacerbantur: fugientis vitæ præludia ob oculos continuo habet mulier: levamen quærit Cancro depasta: Ars medicaminum sat valentium sæpius indiga; & eò lugenda magis miseræ mulieris fors, si una salus, una sit spes Curationis in Cancri avulsione, modò incremento, aliàve ratione nihil obstat. Scrophulosi tamen sunt & scirrholi tumores qui innoxie perferri diu possunt, nec exposcunt operationem, ni in Cancrum vertantur; hæc omni ope caveatur mutatio, ut servetur mamma, nec sectioni exponatur licet sit tutior curationis via: quamvis dexterè & celeriter peragatur, tùm apparatu, tùm sectione ipsà crudelis effigiem supplicii exhibet: non enim perficitur absque substantiæ summa deperditione, largà sanguinis effusione & acutissimo dolore. Ubi verò tumores illi in Cancrum degenerant, nec de Cancri natura dubitatur, modò præcesserint quæ sanguinis liquorumquè diathesim emendaverint, citissimè erue. Vituperio immunis operatio nostra, sed eorum vituperanda temeritas qui tumores quoscumque indiscriminatim excidunt: nec habità præparationum ratione, nec servatis ad sectionem conditionibus, vel solà lucri secandive cupidine, vel rerum Medico-Chirurgicarum inscitia, ferro imprudenter utuntur. Sed non refundenda nonnullorum culpa in sectionem, nec insausiti quidam eventus ejus utilitatem & necessitatem destruere valent; quæ plurimis profuit & in posterum proficiet. in vituperium sectionis Hippocratem, Galenum, Celsum & alios exfusca? Ubi nam apud Hippocratem de mammarum abscissione mentio? ejus evolve opera, nullus de sectionis operatione sermo. Quid in contrarium offert Galenus? Cancrum excidendi modum tradit, nec sectionem damnat. Quid Celsus? cautiones docet,

4

acriterque eos arguit, qui omnes Cancros sine discrimine refecare audent. Omnes ferè melioris notæ Medici sectioni suffragantur. Heu! quanta hominum cæcitas. Ipsi minus bene cessit res: esto; quid mirum? tumoribus ferrum inconsultò admoveat, transactumquè erat secandi tempus. Non idèò abstinendum ab auxilio, quo ab orci faucibus plures erepti sunt. At semper, novos Cancros creaturæ, radices remanent, objicies? ad hæc responsum tene, accuratè sedulitate unà cum Cancro eripiuntur radices; posito quod radicem non destruantur extrema, quid in nos? semper & constanter germinare Cancros concludesne? minimè gentium. Tubulo-vasculosæ sunt illæ radices: si tardiùs non avellatur Cancer & nondum ad vasorum extrema concreta sit lymphæ canerosa, quâ priùs turgebant radices Cancræ, curatur tumor canerosus; nec sunt extrema vasorum seu radicem genuina Cancræ semina. In glandulis fovetur & crescit, & ingurgitata illæ radices, inspissatoque humore & vitioso turgidæ, vulneris coalitum impediunt; hinc cicatrix ulceribus fistulosis contaminaretur, nec absolveretur. Quapropter convenit sectio, cum aliâ ratione curari non potest Cancer.

I I I.

ATQUI cum alicubi infederit Cancer, modo externus, sectione citò amovè, potissimùm si incrementum suscipiat, doloresque intendantur; brevi etenim ulterius serpendo, vicina inficiet loca, & ex uno pullulantes alii tumores canerosi conspiciuntur: aut cum intolerabili fæore ulceratus, sanie multâ, labiis retortis, colore livido, nigricante, aspectuque reter: ex corrupto, refluxoque humore, liquidis & solidis gangranosam crasim conciliabit: hinc immedicabile malum. Infelices sanè mulieres tali infortunio obnoxie, quantò infeliciores quibus Cancro interna corripuntur! ita ut ferro, igne, medicamentisve tangi nequeat morbus; quibuscunque auxiliis, in utero putâ, ano, ore, irrita curatio: liquoribusque perpetuò ibidem vectis inflicto sectione vulnus sphacelo deurtatur, nec speranda eschara, nec admota contineri possunt medicamenta. Canerosi tumores procliviores fœminæ, laxiores enim sunt earum glandulæ, uberisque alluuntur fluidis, quod conspicuum magis in mammis; ab anno circiter decimo-quarto, quo fororari occipiunt mammæ, ad annum quinquagesimum quo subsidunt, Epidermide, cute & pinguedine multâ tectæ, turgescunt; ex singulari albicanteque constant texturâ, quæ vasorum multiplicium, ad instar cæterarum glandularum, sunt glomeramina, quibus interjiciuntur substernunturque adiposi flocculi: ex uno quoque vasorum fasciculo seu glomeramine proficiuntur ductus, qui galactophorus audit & vicinis ductibus communicat, omnesque in septem, octo & decem tubulos majores desinunt, qui totidem ostiis, foraminibusve in medio mammæ juxtâ cylindricam aperiuntur eminentiam; papilla dicitur ea, exquisitissimè sentit, contræctione arrigitur spongiosa, cingiturque areolâ, magnitudine figurâ & colore notâ. Nervos à dorsalibus spinalis medullæ; arterias & venas ab axillaribus & subclaviis mutuatur mamma. Hæc glandularum compages, sat validâ fibrisque morricibus donatâ, membranâ circumvolvitur, cujus ope subjacenti musculo pectorali affigitur. Galactophori ductus quibus textuntur glandulosi fasciculi, à lymphaticis non sunt degeneres. Lactæ vacui vescant lympham galactophori ductus. Ex infarctû, & ingurgitatione galactophorum ductuum & induratione lymphæ, Cancræ causa proxima. Obturantur verò galactophori seu lymphatici mammarum ductus, cum materia nimis crassâ quam ut per vasorum diametros transire possit: tum rudimenta illa tenuia licet & in unâ parte fixa, dilatationem ductui inferunt, vicini comprimuntur ductus, angustatur eorum cavitas, infarciuntur successivè & ratione vasorum ingurgitatorum, crescit tumor. Illa autem vaso-

rum obturatio ex fluidi sic ex solidi parte proficiscitur: fluidi quidem; mutatione figuræ sphæricæ in aliam majoris superficiei; vel adunatis pluribus junctis prius in unam massulam, seu ipsi plures globuli simul compingantur: ex illâ vitiosâ adunatione, nullâ habitâ proportionem circumferentiæ globulorum cum vasorum diametris, longè procedere non poterit fluidum, hærens in viâ, obstructionis, Scirrhi, aut Cancrî, pro nativâ illius aut adventitiâ indole, primordia ponet: solidi verò, inflammatione diductis vasîs sanguiferis comprimuntur ductus galactophori; minor eorum capacitas, nec quantitas oblatis liquidi ultra potest transmitti, vel ductuum ipsorum galactophororum inflammantur membranæ, minuiturque eorum amplitudo, & eadem ratione admissum in unâ ductûs parte fluidum mole majus quàm ut progredi detur, stat; vel irritatis ductibus galactophoris, constringuntur illi, & viam sistit lympa; vel ictu & extrâ mammarum appositis, moratur fluidum; tunc elongatis lymphaticis ductibus cylindricis, capacitatem amittunt & minùs sunt meabiles, hæret, cespitat, sedet lympa, avolat tenuior pars & dissilatur, spissior & concreta remanet, irrevocabilem sibi ipsi ponit obicem, nec remeare conceditur. Pedisequæ continuèque circumfluentis lymphæ appulsu, nascens augetur tumor, excidendus, ampliorem si adipiscatur accretionem; fovetur & augetur vitiosâ ex sanguine derivatâ lymphâ, quæ crassitudine, viscositate & acredine peccat, undè conjuncta, continens & antecedens Cancrî causa; procatarticas seu evidentes & externas ex rebus non naturalibus sume; aër malè defæcatus, alimenta pravæ indolis & liquores acidi aut acres & volatiles epti, motus nimii aut interrupti, vigiliæ diutius protractæ, aut somni longiores, mæror & tristitia, catamenia retenta, mariscæ suppressæ, ulcera intemptivè siccata & evacuatio quælibet inconsultò cohibita, aut inquinant cruorem aut chylum suppeditant vitiosum, undè sanguinea moles, ex eaque omnes fluxuti liquores tum spissitudine tum acredine inveniuntur.

I V.

NOV O lymphæ appulsu, Cancr adhuc tenuis, grandior fit; ultra extensionis terminum galactophori diducuntur ductus & apertiuntur: effusæque intra eorum interstitia ad motum jam firmè iners, concrevit lympa; in aurâ brevi abeunte serosâ magis & tenuiore parte, loci figuram mutare impotens, inæqualiter durescit; nerveis villis tum elongatis, tum nativâ lymphæ acredine succussis & irritatis vellicatisve, exurgit rotunditas, durities, inæqualitas & quasi feriente acu candente læsa dolet pars; ortoque in medullio tumoris motu intestino & fermentativo, persentitur calor. Ulteriore tumoris extensione vasa premuntur sanguifera & dilatantur: lenior sanguinis reductus: in propriis alveis segnescit cruor & inspissatur: turgentes plus æquo venæ, cruoris inspissatione & alteratione, cineritium lividumque colorem inferunt tumori; ex uberiore humoris cancroso seu lymphæ vitiata proventu, præceptis Cancrî accretio: Cancrorum pedum æmula, distenta & varicosa sanguifera vasa. A naturali conformatione Cancro sædata distat mamma tantum, ut aspectu tetra & horribili, ipsi ægræ sectionis necessitatem suadeat; à musculo pectorali, ramis alligatus pender Cancr: mole & pondere tumoris dolores usque ad claviculam & scapulas respondent. Tanta humoris acrimonia & corruptio ut eûtém ipsam exedat: eamque acredine corrugando, inversa, dura, seu callosa, & inæqualia latè ulceris labia reddat. Pulentâ materiâ obtecta carnes & imprægnatæ, ad instar corruptarum cernuntur. Evoluta sunt maximè pueris salia, lymphæ partes ita attrita, ut earum ordo & positura omninò destruantur; puri, loco ulceribus familiaris, manat sordida eluvies seu ichor & sanies copiosa, pestifera, olida, nigra, fulva, odorisque gravissimi & fetidissimi, adeò ori & cerebro insensî,

ut, ex nervorum constrictione & successione violentâ, sequatur vomitus & animi deliquium: ichoris parte ad venas transgressâ assidue urget lenta febris: abrais lapè venis funditur cruor; hæmorrhagiisque repetitis aut humoris putrefacti malignitate, ægram ni ociùs interimat Cancer ulceratus, tantis illam cruciatibus totquet, ut ipsi solatium sit sperata mors. Gravem & letiferum ab origine morbum excinde. periculorum & propter longam durationem plenus tadorum Cancer; recens, nec dum partì vetustate insertus, & à causâ externâ genitus, curationis per sectionem præbet viam; quum verò inveteravit, liquoribusque inustum est venereum, scorbuticum, scropulosum, cachecticumque vitium, aliudve indelebile penitus inhærescit, aut ad proximas partes aliæ sunt glandulæ tumefactæ, seu alii Cancrofi tumores juxta magna vasa positi, nec novaculâ extrahe, nec combure, multò magis concitatur & irritatur; aut inducâ cicatrice revertit exitiosus semper, ctesoique donec vitam adimat, non enim destructus cancrusus humor, aut tritum ad glandulas tumefactas sequetur iter, aut versus alias detrusus & secretus novorum Cancrorum genefim dabit. Compendiosâ caulorum expositione symptomatumque syndrome, tum naturam Cancri, tum signa noscitis; ex prognosi verò morbi gravitatem habes. Operationis Chirurgiæ urgentia, tuo sit judicio; hæc sola salutis spes, de ægrâ, ni tentetur, conclamatum; querenti & auxilium poscenti adesto, precibus fave, & mammae sectione ab orco quasi per incantamentum eam revoca, quam necis indubiæ & proximæ causâ, absque Chirurgicâ operatione, non deserit & fatigat; seca itaque maturè, si tutò suscipi possit sectio, sin minus blandire prudenter, ne ars indelebilem ignominiam incurrat, non enim omnem Cancrum avellere conceditur; tunc diætâ conveniente & lenientibus medicamentis demulcendi dolores: hac industria non ulceratus Cancer latet sæpè diù sine offensâ, sed acribus intus sumptis extusve applicatis, exasperatus exedit cutem, eaque per curantis imperitiam adaperitâ, coercetur deinceps nullis repagulis, sed ad instar fervientis feræ depascitur quidquid obvium & quò liberius exhalat vapor in illo conclusus, eò impensius quoque affluit humor tumorem adaucturus, ad cujus intima si penetret circumfluvius aër, à tunicis antea exclusus, insequitur illicò major putredo & uberior partis affectû luxuries. Si igitur sectionem dissuadeant res infelices ægræ, sive ulceratus sit Cancer, ne incrementum suscipiat aut latius rodendo serpat, curam tantum institue palliativam: nec omni solamine destituatur ægra; victum ideò præscribito ex alimentis eupeptis, & coctu facilibus: epoti prosunt multum aquosi & refrigerantes liquores: juvant amygdalata, hordeacea, avenacea, fluviales Cancri, cretacea, & alia absorbente pollentia virtute: sedant hypnotica in dolorum exasperationibus: sanguinis missio levique cathartica non negligantur, sed cautè & prudenter administrantur prout plethorâ & cacochymia desiderare videbuntur; hæc interna. Extèrna verò, succi solani, plantaginis, vermicularis cum oleo rosatum & omphacio, in mortario plumbeo simul agitati donec ut gluten crascescant, Anodina cum saturninis mixta, sive plumbo imprægnata: iisdem admiscuntur trochisci albi thasis cum opio; Cancri fluviales confusi ad instar cataplasmati commendantur; nec non ranæ virides, cochlearum carnes elixæ & lumbrici terrestres; alia laudantur ab authoribus quæ Cancro maxime appropriata dicuntur; deterfiva & putredinem arcentia & emendantia, qualia sunt decocta traumatica, quæ ulcerati Cancri & serpentis celeres progressus moderantur. Non alia, quæ recensere tæderet, numerabo.

V.

EX recensitis itaque astringitur demonstraturque sectionis mammæ Cancri utilitas & necessitas; quibuscumque obsurdescit medicamentis, grandior

factus Cancer; lenitur quidem ejus ferocitas, tollitur nunquam. Frustranea, noxia potius omnis medicatio nisi ab ovo eam suscipias; nascens enim Cancer, clanculum insidiatur; leves primum dolores, tenuis, inconspicuisque tumor. Ipsius præsentia ab ægrotante vix redarguitur aut contemnitur, medicaminibusve perperam adhibitis, irritatus, immedicabile fit malum, quod ab expertis tractatum Medicis ab origine, sapienter avertitur & evanescit; aut si ob ipsius incrementum naturamve usitata respuat medicamenta, ab iisque censeatur incurabilis Cancer, unicum vitæ subsidium operatio Chirurgica: ad eam, antequam ægræ denegeretur succurrere, te accingas, quò plus moræ, eò magis cancerolus humor sanguinem inficiet, tumor turgebit, quin & vicinis glandulis pari viro infarctis & obstructis, Cancris sectionem tentare non dabitur, eamque si aggrediaris, aut minus succedet, aut citiori passu ad lethum properabit ægra. Subdola agyrtarum circulatorumque promissa longè rejice: superba specificorum tibi non illudant nomina; quam incautum sit talibus fidere præditiis, quotidiana evincit experientia; sedulo attendat quibus se committit ægra curis; non omnia Cancro conducunt medicamenta, sive interna sive sint externa; quæcunque nimis solvunt aut eliquant sanguinem ut acria, volatilia, mineralia, mercurialia potissimum exasperant Cancrum, si hauriantur deglutianturve: non minorem noxam inducunt topica solventia, maturantia suppurationemque moventia: indolentem tumorem in motum agunt, ulceratusque Cancer nullis repagulis continetur & præmaturè præcidit vitæ filum, quod luculenter docuit Hippocrates in suo aphorismo sequentibus verbis: *quibus, inquit, Cancris sunt, eos non curare melius est: curati enim citò pereunt: non curati longius tempus perdurant.* Quæ de Cancro exposuit Medicorum Princeps, authorum graviorum Galeni nempe, Celsi, Pauli Æginetæ, Aëtii, Albucasis, &c. suffragio fulciuntur. Cancris confirmati & ad ulcerationem vergentes, per topicorum applicationem, curam radicalem respuunt omnes, proponunt verò & consulunt Cancris sectionem. Attamen avulsionem mammae inconsulto ne suscipias; plura attende & ad illam antequam accingas te, eas excipe conditiones. 1°. Congenitus non sit cancerosus humor: 2°. Vires operationi sufficiant. 3°. Pectorali musculo tumor non adhæreat immobilis. 4°. Tumor alius cancerosus penitioribus in partibus non adsit. 5°. Eodem veneno indurata & tumentes glandulae ad axillaria vasa venas aut arterias non apponantur. 6°. Familiæ naturæ evacuationes, catamenia, hæmorrhoides & aliæ fortuito natæ, quibus tamen assueta natura, non supprimantur. His perpenfis, sex sese offerunt curatoriarum indicationes: 1°. Ut vasis depletis liberius fluat sanguis. 2°. Ut spissi diluantur liquores. 3°. Ut redundantes evacuentur humores. 4°. Ut ad normam naturæ dirigantur fluida. 5°. Ut suppresse restituantur evacuationes. 6°. Demùm & ultima, ut abscindatur pars affecta. Quinque primis indicationibus satisfaciendum victu humido & tenui, sanguinis missione, lenientibus, diluentibus, absorbentibus & catharticis: repurgato sic sanguine, pro votis cedit postrema indicatio, ablatio nempe seu excisio mammae. Hæc autem variè instituta fuit; Leonides apud Aëtium ægræ resupinato corpore cubantis mamam Cancro deturpatam partim incidebat, dein ferro candente escharâ promotâ, sanguinis hæmorrhagia sistebatur: quo facto ad mammae profundum sequebatur iterum, iterumque urendo cruoris fluentum compescebat; per plures vires & sectione & unctione repetitis, integrâque mamina ablata, ad sanas usque carnes novâ unctione quidquid vitiosum superesse suspicabatur, destruere tentabat. At illud operandi genus crudele nimium diù non invaluit. Non multò mitius selectum; alii namque in Cancrum uncinos injiciebant, alii reedarum, incurvarumve acum opè fila ducebant, hac arte tumore apprehenso, ad radi-

celſque incifo, ſanguinem fluere ſinebant, nec ſtatim compescebat. Sanguinem craſſum manu aut instrumentis abſterſum, exprimebant; tunc nonnulli juxta vulneris extensionem cauterium actuale apponebant: nonnulli verò arteriarum venarumque extrema tantùm tangebant. Suum incommodum ſavitiemque ſuam ſecum poſtremæ Cancrum curandi important rationes; ſed noſtro ævo emendatio correctiorque operandi methodus, temporis minùs inſumit, & delinita imminutaque eſt immanitas: hoc habetur pacto: in convenienti ſeu poſita ægra à miniſtris continetur & brachium affecti lateris attollitur ut muſculus pectoralis tendatur; tunc manu ſiniſtrâ cancroſus tumor apprehenſus ad radices ſecatur; ſi quæ, futuri Cancri rudimenta, oblitæ ſunt glandulæ, voſcellæ abripiuntur, & deſtruuntur, fluere ſanguini permittitur inguigata ut vaſa exonerentur, ligaturis deinceps vaſis majoribus injectis, cruoris præpeditur exitus, ſtypticis liquoribus aſtringentibuſque relictis pulveribus, continentur minora vaſa, humiditasque ſuperflua abſamitur linteo carpto in plumaceolum latum effiſto, pluriuſve plumaceolis tenuioribus gradatim applicatis: mollia quibus multipliciter complicata lintea ſupponuntur, ſcaſiſque circum pectus convolutis & ſcaſiâ, ſcapulari vocitatâ, apparatus ille continetur & firmatur. Non tota ſemper excidenda mamma, ſæpe pars, aut glandulæ quædam Cancrum genituræ, ſunt amovendæ; cultro cruciatim dividuntur tegumenta, à ſano indiſtriâ ſectiõne ſecernitur quod corruptum, forcipe ſectorum anguli tegumentorum ſcinduntur: & primus qui tunc requiritur apparatus, ab illo in mammarum ſectiõne propoſito non multùm differt: in ſequentibus apparatibus, ſi quid omiſſum, reſcinde, remediaque vulneribus dicata adhibe. Quot Cancrum ſequantur mala, non te latet: mors, ſi negligatur ille morbus, ineluctabilis: utraque tempeſtivâ & maturâ vitæ ſectiõne; redivivaque ſanitas ad operationis noſtræ ſeu ſectiõnis utilitatem & neceſſitatem aſſerendam inconcuſſum eſt argumentum.

Ergò Cancro Mammarum, Sçſio.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Joannes-Baptiſta Boyer, Regis Conſiliarius, & in Senatu Pariſienſi Medicus ordinarius.

M. Franciſcus Mery, Chirurgia Profeſſor designatus.

M. Claudius - Antonius Renard.

M. Deſiderius - Claudius Fremont.

M. Joannes - Baptiſta du Bois, ſereniſſima Principis prima Dotaria de Comy Medicus, & Profeſſor Regius.

M. Franciſcus Aſſorty, Antiquus Facultatis Decanus.

M. Bernardus de Juſſieu, Regia Scientiarum Academia, Regiaque Societatis Londinenſis Socius, & in horto Regio Botanicæ Prodeſemonſtrator.

M. Guillelmus - Joſephus de l'Éſpine.

M. Germanus Preaux, antiquior Schola Magiſter & Regius Profeſſor Emendatus.

Proponebat Pariſiis TUSSANUS. GILBERTUS BOULLAND, Bituricensis, Baccalaureus Medicus, A. R. S. H. 1734. à ſextâ ad meridiem.